

กระบวนการจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นสลัมที่ใช้ยาเสพติด: กรณีศึกษา
สลัมในกรุงเทพมหานคร*

RISK MANAGEMENT PROCESSES FOR SUBSTANCE DRUG
AMONG TEENAGERS LIVING IN SLUMS: CASE STUDY
OF SLUMS IN BANGKOK

ภณิการ์ เพชรเขียว

Paniga Petkeaw

สุรวุฒิ ปัดไธสง

Surawut Padtaisong

ปรัชชัย ดาวอุดม

Pharichai Daoudom

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University, Thailand

E-mail: suwansunti@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเสี่ยงและกระบวนการจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ และทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ซึ่งเน้นบุคคล ที่ผ่านประสบการณ์การใช้ยาเสพติดในช่วงวัยรุ่น และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์แก่นสาระของเรื่อง ผนวกรวมเข้ากับการวิเคราะห์ตามทฤษฎีฐานราก โดยผลการศึกษา พบว่า ความเสี่ยงของวัยรุ่นในสลัม มีทั้งปัญหาครอบครัว กฎระเบียบโรงเรียนที่เข้มงวด การคบเพื่อนและคนในชุมชนใช้ยาเสพติด ร่างกายเสื่อมโทรม การใช้ยาเสพติดเกินขนาดจนเสียชีวิต การสื่อสารสมัยใหม่เอื้อต่อการซื้อขายยาเสพติด และความเสี่ยงภายหลังใช้ยาเสพติดจากการถูกจับของเจ้าพนักงาน สำหรับกระบวนการในการจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นเหล่านี้ ได้มีความเลือนไหลไปตามบริบท การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จนทำให้การแสดงบทบาทออกมาเบื้องหน้าแตกต่างกันไป อาทิ บริบทครอบครัว วัยรุ่นแสดงบทบาท “ลูกที่ดี” และการปฏิเสธว่าตนเองไม่ใช้ยาเสพติด บริบทโรงเรียน วัยรุ่นแสดงบทบาท “นักเรียนที่ดี” เข้าเรียนทุกคาบแต่แอบไปใช้ยาเสพติด บริบทสังคม วัยรุ่นได้ปรับปรุงบุคลิกภาพไม่ให้เหมือนคนติดยาเสพติด และทำการต่อรองกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง จนสามารถปิดกั้นการใช้ยาเสพติดได้ เบื้องหลังได้สำเร็จ ข้อเสนอแนะจากการศึกษาค้นคว้านี้ สามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นสลัม โดยเน้นการบูรณาการ

* Received 31 January 2020; Revised 24 April 2020; Accepted 28 April 2020

การทำงานร่วมกับในทุกสถาบันทางสังคม เพื่อให้วัยรุ่นสามารถยุติการใช้ยาเสพติดได้อย่างยั่งยืนและไม่กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำ

คำสำคัญ: กระบวนการ, การจัดการความเสี่ยง, วัยรุ่นสลัม, ยาเสพติด

Abstract

The aims of this qualitative research are to study risks and risk management processes for substance drug among teenagers living in slums. The key informants were recovered addicts who used substance during their adolescent years and selected using purposive sampling technique. The interview data was classified, coded, and analyzed using thematic analysis and grounded theory. The findings indicated that there are multiple risks, which teenagers in slums experienced. These included trouble in the family, strict school codes, have friends who use substances, living near someone who abuse drugs, health concerns, death from longer term use, Modern communication technology facilitates for buy drugs and Risks after using the drug from trouble with the law enforcements. In addition, risk management processes for substance drug among teenagers living in slums depend greatly on their context and social interactions with others. As a result, they tend to present a different “version” of themselves based on a social context in order to avoid getting into trouble. For example, in family context, they would present themselves as a “good child” and continued to assure everyone that they did not use any drug. In school context, they would take on a role of “good students” and attended every classes while secretly used drug during break. In social context, they would take good care of their bodies to avoid looking like someone who used drug along with forming positive relationships with the authorities. By presenting themselves in these manners, they were able to cover up their drug use and create respected personas among authoritative figures. The suggestions from this study can be used as a database for implementing policies to prevent and solve drug problems among adolescents living in slums. The solutions should focus on the integration of all social institutions to completely end substance and drugs abuse among teenagers.

Keywords: Process, Risk Management, Teenagers Living In Slums, Substance

บทนำ

“โลกนี้คือโรงละครโรงใหญ่ เราแต่ละคนแค่เป็น “ผู้เล่น”
หรือสวมบทบาทเท่านั้นเป็นบทบาทชั่วคราว และเป็นแค่สมมุติ”

(พระไพศาล วิสาโล , 2553)

หากเรามองโลกทางสังคมจากมุมมองดังกล่าวข้างต้น มนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่งที่โลดแล่นอยู่ในโลกที่เป็นเสมือนโรงละครโรงใหญ่แห่งนี้ ย่อมเป็นตัวละครสำคัญในแต่ละฉากหรือตอนของชีวิต ในการคัดเลือก สวมบทบาท และแสดงการกระทำที่แตกต่างหลากหลาย อันแปรเปลี่ยนไปในแต่ละฉากของชีวิต ในฉากหนึ่ง อาจเป็นฉากของการใช้ชีวิตที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขจนเกิดรอยยิ้มเปื้อนใบหน้า แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนไปต้องสวมรับบทบาท ในอีกฉากหนึ่ง ที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์แห่งความเสี่ยงหรืออันตรายหรือวินาทีแห่งชีวิต จนแทบไร้ที่ยืนในสังคม ในแง่นี้ ในแต่ละฉากหรือตอนของชีวิต ย่อมเป็นเสมือนบททดสอบความสามารถของมนุษย์ ในการใช้ความคิด วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ และจัดการกับเหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต เฉกเช่นแนวคิดของ Goffman ที่ได้เสนอว่า ท่ามกลางบริบทการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บุคคลย่อมเป็นผู้กระทำที่สามารถผลิตตัวตน (Self As Producer) ในสถานการณ์ต่าง ๆ ผ่านการใช้กระบวนการคิดในการตีความสถานการณ์ จนเกิดการรับรู้ มีความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้น และสามารถคัดเลือกบทบาทที่ต้องการแสดง อันสอดคล้องเหมาะสมกับเหตุการณ์นั้น อีกทั้งได้ใช้อุปกรณ์ เทคนิคต่าง ๆ ในการจัดการภาพประทับใจของตนเอง ก่อนแสดงการกระทำออกมาหน้าฉากให้บุคคลอื่นเห็นและรับรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ ขณะเดียวกันได้ทำการปกปิดการกระทำที่คนในสังคมไม่ยอมรับไว้เบื้องหลัง ทั้งนี้เพื่อให้คนในสังคมให้การยอมรับตัวเอง จนสามารถก้าวข้ามฉากหรือตอนของชีวิตไปได้ (Erving Goffman, 1956)

จากทัศนะของ Goffman จึงกล่าวได้ว่า การกระทำของมนุษย์ในแต่ละฉากหรือตอนของชีวิต ย่อมเต็มไปด้วยการกระทำที่แสดงออกมาหน้าฉาก และการกระทำที่ปกปิดไว้หลังฉากมิให้ใครก้าวล่วงเข้ามาล่วงความลับได้ ซึ่งภาพเช่นนี้ สามารถพบเห็นได้ในทุกแง่มุมของชีวิตมนุษย์ ทั้งในช่วงชีวิตที่การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมีความราบรื่น และในช่วงชีวิตที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงหรืออันตราย หากแต่ในช่วงชีวิตที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ความเสี่ยงหรืออันตราย ภาพของการแสดงบทบาทดังกล่าวย่อมมีความชัดเจนและคมชัดมากขึ้น เฉกเช่นการเผชิญเหตุการณ์ ความเสี่ยงหรืออันตรายของวัยรุ่นในโซเชียลมีเดียที่อาศัยอยู่ในสแลม ซึ่งพวกเขาได้ใช้ความสามารถในการประเมินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จนสามารถรับรู้ เข้าใจว่าเหตุการณ์เช่นนี้เป็นความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเอง จึงนำไปสู่การคัดเลือกและสร้างสรรค์การกระทำออกมาเบื้องหน้าเพื่อให้บุคคลอื่นยอมรับตนเอง จนสามารถก้าวข้ามความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ นิยามความเสี่ยงในมุมมองของวัยรุ่นในโซเชียลมีเดีย จึงมิได้มีนัยยะเดียวกับมุมมองของคนในสังคม แต่เป็นความเสี่ยงที่วัยรุ่นสแลมเป็นผู้นิยามสถานการณ์ จนสามารถ

ตีความเกิดการรับรู้และเข้าใจว่าเหตุการณ์ใดอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงหรืออันตรายจากการใช้ยาเสพติด (อัครเดซ ลำพาย, 2556)

แน่นอนว่า เมื่อวัยรุ่นเป็นผู้นิยามความเสี่ยงจากสถานการณ์ยาเสพติดด้วยตัวเอง ประกอบกับพวกเขาต้องใช้ชีวิตประจำวันในนิเวศวิทยาสังคมที่หล่อหลอมไปด้วยผู้คนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และสภาพพื้นที่ที่มีการปลูกสร้าง บ้านเรือนอย่างแออัด มีตรอกซอกซอยที่คับแคบจนผู้คนไม่สามารถเดินสวนกันไปได้ และมีมุมลับมากมายที่ยากจะมีผู้ใดพบเห็นได้โดยง่าย จนทำให้พื้นที่เหล่านี้เอื้อต่อการปิดบัง ซ่อนเร้น และเป็นพื้นที่แหล่งรวมของการพบปะกันระหว่างผู้จำหน่ายยาเสพติดรายใหญ่หรือรายย่อย ผู้ซื้อกับผู้ขายยาเสพติด และพื้นที่ในการรวมกลุ่มของผู้ใช้ยาเสพติด (Arima Mishra, 2006) และกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุไม่เกิน 24 ปี ถือเป็นกลุ่มหลักที่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุด (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2552) จึงทำให้วัยรุ่นสลัมกลายเป็นกลุ่มคนที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงหรืออันตรายจากยาเสพติด เมื่อเป็นเช่นนี้ ในแต่ละฉากหรือตอนของชีวิตวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม จึงต้องโลดแล่นอยู่ท่ามกลางความเสี่ยงหรืออันตรายจากยาเสพติด ทั้งที่เกิดขึ้นจากตัวเองและบุคคลแวดล้อมในบริบทต่าง ๆ ซ่อนทับกันไปในทุกพื้นที่ของชีวิต แน่แน่นอนว่าการจัดการความเสี่ยงในแต่ละบริบทที่ซับซ้อนกันเช่นนี้ วัยรุ่นย่อมต้องใช้กระบวนการคิด คัดเลือก และสร้างสรรค์การกระทำที่ซับซ้อน เพื่อให้การกระทำที่แสดงออกมาหน้าจาก มีความแนบเนียนหรือตีบทแตกจนทำให้บุคคลอื่นให้การยอมรับ และสามารถปิดภาพหลังฉากของการเป็นผู้ใช้ยาเสพติดได้อย่างมิดชิด อีกทั้งทำให้ตนเองสามารถรอดพ้นจากความเสี่ยงจากเหตุการณ์ยาเสพติดไปได้ เมื่อเป็นเช่นนี้คำถามหนึ่งที่น่าสนใจคือ วัยรุ่นใช้ยาเสพติดมีกระบวนการจัดการความเสี่ยงท่ามกลางบริบทสลัมที่แวดล้อมไปด้วยยาเสพติดอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นที่เสพยาเสพติดในสลัม ภายใต้ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลแวดล้อมที่มีความเสี่ยงจากการใช้ยาเสพติด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีวิทยาในการวิจัย

การศึกษากระบวนการจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นสลัมที่ใช้ยาเสพติดในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ตามแนวทางการศึกษาเรื่องเล่า (Narrative Approach) ที่เชื่อว่าประสบการณ์ของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญที่เกิดขึ้น ในชีวิตของบุคคลนั้น ๆ อันถูกหล่อหลอมจากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม จนทำให้บุคคลแต่ละคนทำการตีความ คัดเลือก และกระทำเรื่องราวในบริบทต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป เช่น วัยรุ่นฐานะยากจน ที่อาศัยอยู่ในสลัม ซึ่งต้องใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางบุคคลและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ย่อมทำให้พวกเขาเหล่านี้ มีแบบแผน

การใช้ชีวิตและกระบวนการจัดการความเสี่ยงจากการใช้ยาเสพติดแตกต่างไปจากวัยรุ่นที่มีฐานะร่ำรวยและอาศัยอยู่ในพื้นที่อื่น ในแง่นี้ หากทำการศึกษาประสบการณ์ชีวิตของบุคคลที่แตกต่างกันเหล่านี้ น่าจะพบว่า ย่อมต้องทำการตีความให้ลุ่มลึกไปถึงมุมมอง วิธีคิด และแบบแผนความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรมที่โยงใยเกาะเกี่ยว ร้อยเรียงเข้าด้วยกัน จนเข้ามามีส่วนในการกำกับ (Shape) เรื่องราวชีวิตของบุคคลได้ (Molly Andrews et.al, 2013) จึงจะทำให้เกิดความเข้าใจการกระทำของวัยรุ่นใช้ยาเสพติด ในสัณฐานท่ามกลางเหตุการณ์ความเสี่ยงในแต่ละบริบท และช่วงเวลาที่แปรเปลี่ยนไป จากมุมมองของพวกเขาเองได้อย่างชัดเจนและลุ่มลึก

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive) จากกลุ่มประชากรที่เป็นวัยรุ่นสัณในกรุงเทพมหานครซึ่งผ่านประสบการณ์ชีวิตการใช้ยาเสพติด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน (ชื่อของผู้ให้ข้อมูลใช้นามสมมติ) เพื่อให้พวกเขาบอกเล่าเรื่องราวในอดีตในชีวิตที่ใช้ยาเสพติด ซึ่งสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย ตลอดจนค้นหาข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลดังกล่าว จนกระทั่งแม้จะมีข้อมูลเพิ่มเติมแต่ก็ไม่มีการปรับข้อเสนอที่สร้างขึ้นแล้ว หรือที่เรียกว่าทฤษฎีถึงจุดอิ่มตัว (Theoretical Saturation) ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจกระบวนการจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นสัณที่ใช้ยาเสพติดได้อย่างชัดเจนและครอบคลุม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structure Interview Question) อันมีข้อคำถามหลักๆ ที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ 4 ส่วน ดังนี้

3.1 สภาพทั่วไปของสัณในช่วงที่ผู้ให้ข้อมูลเป็นวัยรุ่น

3.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล อาทิ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ/รายได้ เป็นต้น

3.3 ประสบการณ์ชีวิตในการใช้ยาเสพติดช่วงวัยรุ่น ทั้งก่อนและหลังใช้ยาเสพติด

3.4 ความเสี่ยงจากสถานการณ์ยาเสพติด กระบวนการจัดการความเสี่ยงจากสถานการณ์ยาเสพติด อาทิ เงื่อนไขสนับสนุน การกระทำที่แสดงออก การกระทำที่ปิดบัง/ซ่อนเร้นไม่ให้ใครรู้ เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแล้วเสร็จ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสนทนาเหล่านี้ โดยใช้การวิเคราะห์แก่นสาระของเรื่อง (Thematic Analysis) ผสมเข้ากับการวิเคราะห์ ตามทฤษฎีสัณฐานราก (Grounded Theory Approach) เพื่อทำการค้นหาและจำแนกหัวข้อ (Theme) ของข้อมูลในเรื่องเล่าและความสัมพันธ์ของ

บุคคลกับบริบทที่พวกเขาอาศัยอยู่ (Christine Bold, 2012) พร้อมทั้ง จำแนกแยกแยะ และจัดกลุ่มข้อมูลที่ได้จากภาคสนาม มีความเป็นระบบและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการนำข้อมูลที่มีอยู่จำนวนมาก มาย้อนทวนกลับไปกลับมาระหว่างการวิเคราะห์กับข้อมูลจากภาคสนาม จากนั้นจึงเริ่มทำการสร้างรหัส (Coding) ที่เป็นการนิยามความหมาย (Define) และติดป้ายชื่อ (Labels) ข้อมูลจากภาคสนามว่าเกิดอะไรหรือมีอะไรจากข้อมูลนั้น แล้วทำการกำหนดหรือให้ความหมายข้อมูลด้วยคำ (Word) ที่เป็นรหัส (Code) ซึ่งสามารถสะท้อนความจริงของข้อมูลได้ (Kathy Charmaz, 2014)

นอกจากนี้ ได้นำกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี และมุมมองเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาของผู้วิจัยมาใช้ในการตีความข้อมูล ตลอดจนตัดสินใจเลือกข้อมูลสำคัญที่กำกับ (shape) เรื่องเล่าของการเผชิญความเสี่ยง และการจัดการกับความเสี่ยงที่เกิดจากการใช้ยาเสพติด โดยเฉพาะเรื่องราวที่เป็นจุดเปลี่ยนของผู้ให้ข้อมูล (Turning point) หรือเหตุการณ์วิกฤต (Critical events) ที่ดำรงอยู่ในประสบการณ์ชีวิตที่เกิดความเสี่ยงจากการใช้ยาเสพติดและสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความคิด ความรู้สึก และโครงสร้างสังคมที่กำกับ หล่อหลอมวัยรุ่นเหล่านี้ว่าควรทำอะไร อย่างไรในปัจจุบันและอนาคต (นภาพรณ ะหวานนท์, 2552) จนทำให้พวกเขาสามารถจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ และรอดพ้นจากความเสี่ยงหรืออันตรายเหล่านั้นได้สำเร็จ

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวม และทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสะท้อนให้เห็นภาพกระบวนการจัดการความเสี่ยง ของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษามาตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ซึ่งครอบคลุม 2 ประเด็น ประกอบด้วย ความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม และกระบวนการจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติด ในสลัมภายใต้ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลแวดล้อมที่มีความเสี่ยงจากการใช้ยาเสพติด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความเสี่ยงของวัยรุ่นสลัมใช้ยาเสพติดในสลัม

ผลจากการศึกษาความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม พบว่า ภาพเหตุการณ์ความเสี่ยงตามคำนิยาม ของวัยรุ่นเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนตายตัว ไม่มีแบบแผนที่ชัดเจน และมีการแปรเปลี่ยนไปตามช่วงเวลา บริบทแวดล้อม เป็นผลทำให้ความเสี่ยงก่อนและหลังการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นเหล่านี้มีความแตกต่างกัน ดังนี้

1.1 ความเสี่ยงก่อนการใช้ยาเสพติด

วัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัมได้ถูกแวดล้อมด้วยลักษณะทางกายภาพ สังคม วัฒนธรรมที่ไร้ระเบียบ และกลุ่มคนแปลกหน้า อีกทั้งต้องใช้ชีวิตอยู่ในบ้านเรือนที่ทรุดโทรม คับแคบ แออัด มีกลิ่นเน่าเหม็นของน้ำค้ำและขยะอยู่ทั่วไป ตลอดจนต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคล

ในบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และหรือสร้างแรงกดดันทางอ้อมให้ตัดสินใจเลือกใช้ยาเสพติด โดยมีสาระสำคัญได้ ดังนี้

ครอบครัว: จุดเริ่มต้นของความเสี่ยง

วัยรุ่นใช้ยาเสพติดอาศัยอยู่ในครอบครัวที่เต็มไปด้วยปัญหาต่าง ๆ อาทิ ปัญหาพ่อแม่เลิกรากัน จนทำให้ต้องใช้ชีวิตอยู่กับแม่ตามลำพัง (นาย ก, 2562) ในแง่นี้ แม่จึงต้องสวมบทบาทเป็นผู้หารายได้ เลี้ยงดูครอบครัว และเป็นแม่ของบ้านที่ต้องดูแลสมาชิกในครอบครัว จนทำให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างแม่กับสมาชิกในครอบครัวมีความห่างเหิน และมีความสัมพันธ์ที่เปราะบาง ยิ่งไปกว่านั้น พวกเขาจะต้องปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจอย่างต่อเนื่อง จนเรื่องราวเหล่านี้กลายเป็นสิ่งปกติและเป็นส่วนหนึ่งที่ผนวกรวมเข้ากับกิจกรรมอื่น ๆ ในชีวิตประจำวันของพวกเขา (นาย ข, 2562)

ในขณะที่วัยรุ่นบางคน แม้จะใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวที่สมบูรณ์ อันประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก หากแต่สมาชิกในครอบครัวเหล่านี้มิได้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอน และเลี้ยงดูบุตรหลานของตนเอง กลับใช้เวลา ส่วนใหญ่ในการเล่นการพนัน อาทิ เล่นไพ่ เล่นไฮโล และการพนันชนิดอื่น ๆ (นาย ค, 2562) อีกทั้ง ใช้ยาเสพติดภายในบ้าน อาทิ กัญชา ยาบ้า และผงขาว เป็นต้น จึงทำให้วงจรชีวิตของวัยรุ่นเหล่านี้ ต้องเผชิญกับอบายมุขและสถานการณ์ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นภาพปรากฏที่คุ้นเคย ชินตา และเกิดการซึมซับเข้าสู่ความคิดโดยไม่ต้องออกไปเรียนรู้โลกของยาเสพติดจากบุคคลภายนอก (นาย ง, 2562)

ฉะนั้น เพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวเหล่านี้ วัยรุ่นเหล่านี้จึงเลือกแสดงบทบาท “การเป็นเด็กดี” ที่ต้องคิด พูด กระทำในสิ่งที่ดี และตักเตือนบุคคลในครอบครัวที่กระทำการละเมิดบรรทัดฐานทางสังคม โดยการชมความกล้าไว้ภายใน และแสดงความกล้าของตนเองในการพูดคุย ขอร้องสมาชิก ในครอบครัวให้ยุติการใช้ยาเสพติด หรือละเลิกการกระทำที่คนในสังคมไม่ยอมรับ (นาย จ, 21) หากแต่การกระทำดังกล่าวกลับกลายเป็นสิ่งไร้ค่า ไม่ได้รับความสนใจ และไม่ได้รับการยอมรับแต่อย่างใด ในทางกลับกัน พวกเขาได้ถูกตอบโต้กลับด้วยการใช้วาจา และแสดงการกระทำออกมาทำร้ายจิตใจอย่างรุนแรง เสมือนว่าพวกเขาไปละเมิดบรรทัดฐานของครอบครัว ที่การกระทำเช่นนี้เป็นสิ่งที่สมาชิกในครอบครัวให้การยอมรับ จนท้ายที่สุดวัยรุ่นเหล่านี้ต้องยุติการแสดงบทบาทดังกล่าว และทำการแสดงบทบาท “นิ่งเฉย” ไม่ต่อต้านการกระทำดังกล่าว และใช้ชีวิตร่วมกับเรื่องราวเหล่านี้ (นาย ข, 2562) จนกลายเป็นเหตุการณ์ปกติที่เกิดขึ้น ในชีวิตประจำวัน เป็นบรรทัดฐานร่วมครอบครัว ที่สมาชิกแต่ละคนสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการใช้ชีวิตได้ โดยไม่แยแสว่าการกระทำเช่นนี้จะเป็นสิ่งที่คนในสังคมไม่ยอมรับ

ความเสี่ยงจากกฎระเบียบโรงเรียนที่เข้มงวด

เมื่อวัยรุ่นใช้ยาเสพติดเข้าสู่สถานศึกษา อันเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยกฎระเบียบที่เข้มงวด ย่อมทำให้พวกเขาทำการตีความและให้ความหมายกฎระเบียบเหล่านี้ในเชิงลบว่า

เป็นเครื่องมือของผู้ใหญ่ในการกำกับ ควบคุม และจำกัดอิสรภาพของตนเอง ภายใต้วิธีคิดเช่นนี้ ย่อมทำให้เกิดการต่อต้าน ขัดขืน และทำทลายกฎระเบียบ ที่ดำรงอยู่ โดยการสร้างสรรค์แนวทางการกระทำที่แหวกกฎระเบียบของโรงเรียน อาทิ การหนีเรียน และใช้ยาเสพติดในโรงเรียน เป็นต้น จนทำให้ชีวิตของพวกเขาต้องเผชิญกับอันตรายและความเสี่ยงจากกฎระเบียบของโรงเรียนมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ และเพื่อลดอันตรายเหล่านี้ให้น้อยที่สุด พวกเขาจึงได้ร่วมกันคิด คัดเลือก และใช้กลวิธีแสวงหาพื้นที่มืดซิดในการใช้ยาเสพติด อาทิ ห้องน้ำโรงเรียน รอยต่อระหว่างอาคารเรียน และพื้นที่รกร้างในโรงเรียน เป็นต้น อีกทั้งร่วมมือกันรักษาความปลอดภัย ในระหว่างใช้ยาเสพติดโดยการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันใช้ยาเสพติด และผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้รักษาความปลอดภัย เพื่อทำการตรวจตราสังเกตการณ์ คอยส่งสัญญาณเมื่อมีครู เจ้าหน้าที่ และสารวัตรนักเรียนเดินเข้ามาใกล้เคียง (นาย ฉ, 2562) โดยหวังเพียงเพื่อให้ตนเองและเพื่อนที่ใช้ยาเสพติดรอดพ้นจากการถูกลงโทษอันเกิดจากการฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน (นาย ช, 2562)

นอกจากนี้ เพื่อปกปิดซ่อนเร้นตัวตนของผู้ใช้ยาเสพติดให้มีมิติมากที่สุด วัยรุ่นเหล่านี้ได้เลือกแสดงบทบาท ของการเป็น “นักเรียนที่ดี” โดยการเข้าห้องเรียน นั่งหลังสุด และเรียนหนังสือ แต่มิได้สนใจเนื้อหาสาระ ของวิชาเรียน มิได้สนใจสิ่งที่ครูสอน และมีได้ทำการบ้านตามที่ครูมอบหมาย สิ่งเดียวที่พวกเขาสนใจคือ การจกด่อ อยู่กับเวลาหมดคาบเรียน เวลาพัก เปลี่ยนห้องเรียน และเลิกเรียน ทั้งนี้เพื่อนำพาตนเองเข้าสู่โลกของยาเสพติด อีกครั้งหนึ่ง (นาย ช, 2562) โลกที่วัยรุ่นเหล่านี้ให้ความหมายว่า เป็นพื้นที่แห่งการผ่อนคลาย ความเครียด พื้นที่ของแรงปรารถนาแห่งตน และเป็นพื้นที่ของการต่อต้านกฎระเบียบของโรงเรียน (นาย ฉ, 2562)

การคบเพื่อนใช้ยาเสพติด

เมื่อมุมมองของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดที่มีครอบครัว และโรงเรียนเต็มไปด้วยความสัมพันธ์ทางสังคม ที่เปราะบาง ในแง่หนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของพวกเขา จนก่อให้เกิดความรู้สึกว่าเหว่ ต้องการ ที่พึ่งทางใจ และต้องการมีคนคอยดูแล เมื่อความรู้สึกเช่นนี้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ย่อมทำให้วัยรุ่นเหล่านี้ก้าวเดินออกห่างจากครอบครัว และโรงเรียน เพื่อแสวงหาผู้คนที่สามารถเป็นที่พึ่งทางใจ ให้คำปรึกษาหารือ แนะนำทางออก เมื่อเกิดปัญหาชีวิต (นาย ญ, 2562) และร่วมกันสร้างเรื่องราวที่ยึดโยงระบบคิด ทักษะการมองโลก ของพวกเขาที่มีต่อเรื่องราวที่ผ่านเข้ามาในชีวิต และมีส่วนช่วยสานสายใยความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันได้ แต่ทว่ากลุ่มเพื่อนที่เข้ามาใช้ชีวิตร่วมกับวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสัดส่วนใหญ่ ล้วนเป็นกลุ่มวัยรุ่นเกเร ไม่ชอบเรียนหนังสือ และมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นต้น (นาย ท, 2562) เช่นเดียวกับตนเอง

แม้ว่าคนในสังคมจะให้ความหมายการกระทำดังกล่าวของพวกเขว่าเป็นสิ่งไม่พึงกระทำ และละเมิดบรรทัดฐานทางสังคม หากแต่ในมุมมองของวัยรุ่นสลัมกลับให้

ความหมายว่า การกระทำเหล่านี้รวมถึงการใช้ ยาเสพติด เป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมสายสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนให้รองรับบทบาทของความเป็น “เพื่อนที่ดี” และสร้างความเป็นพวกเดียวกันให้ดำรงอยู่ จนทำให้ความสัมพันธ์แนบแน่นมากยิ่งขึ้น

ความเสี่ยงจากคนในชุมชนใช้ยาเสพติด

ในชีวิตประจำวันของวัยรุ่นสลัม ที่ต้องอาศัยอยู่ท่ามกลางผู้คนที่ใช้ยาเสพติด ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องพบเห็น ซึมซับบรรยากาศ และเรื่องราวชีวิตของผู้คนแวดล้อมที่ใช้ยาเสพติด ทั้งจากคำบอกเล่าของบุคคล ในครอบครัวและคนในชุมชน การร่วมเหตุการณ์อันตรายจากยาเสพติดที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น อาทิ การเผชิญกับเหตุการณ์การซื้อขายยาเสพติดภายในชุมชน เช่น การซื้อสินค้าเพื่อการบริโภคในครัวเรือน (นาย ธ, 2562) ซึ่งภาพปรากฏของคนในชุมชนที่วัยรุ่นพบเห็นตั้งแต่วัยเด็กจนเติบโตเป็นวัยรุ่น ล้วนเป็นภาพเต็ม ๆ ที่สามารถตีความ จนเกิดความเข้าใจและให้ความหมายได้ว่า ยาเสพติดเป็นส่วนหนึ่งที่ดำรงอยู่ในชุมชน จนกลายเป็นเรื่องราวปกติในวิถีชีวิตของคนในชุมชน ที่ไม่ต้องปกปิด และไม่ต้องซ่อนเร้นแต่อย่างใด

แม้ในมุมมองของภาครัฐ จะมองว่ายาเสพติดเป็นอันตรายต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ พร้อมทั้ง ได้สร้างสรรค์กลวิธีในการจัดการกับอันตรายดังกล่าว โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแก่คนในชุมชน จัดพื้นที่นันทนาการเพื่อให้คนในชุมชนห่างไกลจากยาเสพติด (นาย น, 2562) และปราบปรามยาเสพติดอย่างรุนแรง หากแต่สิ่งเหล่านี้ ล้วนเป็นเพียงฉากหนึ่งของเหตุการณ์ที่แทรกเข้ามาในชีวิตของคนในชุมชน ให้เป็นที่รับรู้ และเข้าใจว่า ในด้านหนึ่งรัฐยังมีความตระหนัก รับรู้ และมีมาตรการในการป้องกัน แก้ไขปัญหา ยาเสพติด หากแต่เหตุการณ์เหล่านี้มิได้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง มิได้ตอบสนองความต้องการของคนชุมชน และไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เมื่อเป็นเช่นนี้ การกระทำเหล่านี้จึงไม่สามารถปรับเปลี่ยนความคิด และการกระทำของบุคคลในชุมชนที่ใช้ยาเสพติดได้ ยิ่งไปกว่านั้น ได้ทำให้ภาพของสลัมถูกตอกตรึงและแช่แข็งให้กลายเป็นพื้นที่มั่วสุมแหล่งรวม ยาเสพติด ผู้คนในสลัม ได้ถูกคนในสังคมให้ความหมาย ประทับตราว่าเป็นคนไม่ดี และเป็นผู้ร้าย ที่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองได้รับบทเป็นเสมือนพระเอก ทำการจ้องมอง สอดส่อง ทำการจับกุม และนำเข้าไปอยู่ในเรือนจำ พร้อมทั้งติดป้ายชื่อให้ใหม่ว่าเป็นนักโทษ ผู้ต้องขัง และคนขี้คุก ตามแต่ผู้คนในสังคมจะเรียกขานกัน จนที่สุดแล้วพวกเขาได้ถูกพรวดออกจากรากเหง้า และสูญหายออกไปจากความทรงจำของคนในสังคม

1.2 ความเสี่ยงภายหลังใช้ยาเสพติด

เมื่อวัยรุ่นก้าวเข้าสู่โลกของยาเสพติดแล้ว สิ่งหนึ่งที่พวกเขารับรู้ เข้าใจ และให้การยอมรับก็คือ ยาเสพติดเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ที่ทำให้ชีวิตของพวกเขาเกิดความเสี่ยงมากขึ้น ทว่าความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเหล่านี้มิได้เป็นความเสี่ยงชุดเดียวกับความเสี่ยงก่อนการเข้าสู่โลกของยาเสพติด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประการแรก ความเสี่ยงต่อสุขภาพร่างกาย ภายหลังจากเข้าสู่โลกของผู้ใช้ ยาเสพติด และได้เสพยาเสพติดเข้าสู่ร่างกายแล้ว สิ่งหนึ่งที่วัยรุ่นส่วนใหญ่ต้องเผชิญและหลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นก็คือการเผชิญกับพิษภัยของยาเสพติด ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพร่างกายของตนเอง จนเกิดอาการเบื่ออาหาร นอนไม่หลับ และพักผ่อนไม่เพียงพอ จึงส่งผลให้สภาพร่างกายทรุดโทรม ผอม และไม่แจ่มใส (นาย ช, 2562) จนกลายเป็นที่สังเกต จ้องมอง จับผิด และถูกรบกวนข้างตั้งคำถามถึงสภาพร่างกายที่แปรเปลี่ยนไป (นาย ท, 2562)

ประการที่สอง การใช้ยาเสพติดเกินขนาดจนเสียชีวิต จากการใช้ชีวิตอยู่ในโลกของยาเสพติด ย่อมทำให้วัยรุ่นสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน และบุคคลหลากหลายกลุ่ม ทั้งกลุ่มเพื่อนดมกาว กลุ่มเพื่อน เสพยาบ้า และกลุ่มเพื่อนเสพกัญชา และกลุ่มเพื่อนเสพเฮโรอีน เป็นต้น ซึ่งเพื่อนแต่ละคนย่อมมีวิธีการเสพยา ปริมาณการใช้ยาเสพติด และอาการที่เกิดจากฤทธิ์ยาเสพติดที่แตกต่างกันออกไป หากแต่ภาพเหตุการณ์หนึ่ง ที่เป็นเหตุการณ์สะเทือนใจและตอกตรึงในความทรงจำของวัยรุ่นเหล่านี้ คือ ภาพปรากฏของเพื่อนที่ใช้เฮโรอีนฉีดเข้าเส้นในปริมาณมากเกินไป จนเสียชีวิตคาเข็มฉีดยา (นาย ท, 2562) ซึ่งภาพเหตุการณ์นี้ได้กลายเป็น สิ่งเตือนใจและเป็นครูสั่งสอนให้พวกเขาเห็นถึงอันตรายและความเสี่ยงจากการใช้ยาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม

ประการที่สาม ความเสี่ยงจากการถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองจับกุม ความเสี่ยงอีกอย่างหนึ่งที่วัยรุ่น ใช้ยาเสพติดทุกคนไม่พึงปรารถนา คือ การถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองจับกุม และต้องก้าวเดินเข้าสู่โลกในเรือนจำ (นาย บ, 2562) อันเป็นโลกมืดที่ทำให้ผู้คนไร้ซึ่งอิสรภาพ หากแต่การป้องกันเหตุการณ์ดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นเอง ในสุญญากาศ แต่ต้องใช้เวลาเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตในโลกทางสังคม เพื่อทำการสร้างสรรค์วิถี ที่เหมาะสมกับบริบทหนึ่ง ๆ จนทำให้สามารถรอดพ้นจากเรื่องราวเหล่านี้ได้ แน่แน่นอนว่า ด้วยช่วงวัยที่อ่อนเยาว์ ในประสบการณ์ชีวิต จึงทำให้วัยรุ่นทุกคนล้วนเผชิญกับความเสียงอันเกิดจากเจ้าหน้าที่บ้านเมืองในหลากหลายรูปแบบ อาทิ การถูกตรวจปัสสาวะและพบเจอสารเสพติดในร่างกาย การถูกตรวจค้นร่างกายและที่อยู่อาศัยเพื่อค้นหาเสพยา และการถูกจับกุม อันเกิดจากการใช้หรือจำหน่ายยาเสพติด เป็นต้น

ประการที่สี่ เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่เอื้อต่อการซื้อขายยาเสพติด ปัจจุบันอันเป็นโลกของเทคโนโลยีและการสื่อสาร ย่อมทำให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสาร ซื้อขายสินค้าและบริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงทำให้วัยรุ่นใช้ยาเสพติดสามารถติดต่อผู้จำหน่ายยาเสพติดและสั่งซื้อสินค้าได้โดยง่าย เป็นผลทำให้มีการใช้ยาเสพติดได้อย่างต่อเนื่อง และในปริมาณตามต้องการ จนท้ายที่สุดวัยรุ่นเหล่านี้ต้องตกเป็นทาสของยาเสพติด และก้าวเดินเข้าสู่เส้นทางของผู้จำหน่ายยาเสพติดหรืออาชญากร เพื่อแสวงหารายได้มาซื้อยาเสพติด ซึ่งผลพวงที่ตามมาคือ พวกเขาจะต้องเผชิญกับความเสียงและอันตรายเพิ่มมากขึ้น (นาย ช, 2562)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสัปดาห์ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และพวกเขาได้ทำการประเมินสถานการณ์เหล่านี้ จนเกิดการรับรู้ เข้าใจถึงความเสี่ยงหรืออันตรายจากการใช้ยาเสพติดเหล่านี้ ประกอบกับ ในมุมมองของวัยรุ่นเหล่านี้ที่เชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ และมองว่ามนุษย์ทุกคนเป็นผู้มีศักยภาพและความสามารถแห่งตน ในการสร้างสรรค์ความคิด คัดเลือกแนวทางการใช้ชีวิต และแสดงการกระทำในการจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในชีวิตของตนเองได้ ฉะนั้น พวกเขาจึงได้ทำการสร้างสรรค์กระบวนการในการจัดการความเสี่ยงในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต เพื่อให้ตนเองสามารถ รอดพ้นจากความเสี่ยงและอันตรายที่เกิดขึ้นได้

2. กระบวนการจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสัปดาห์ได้ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลแวดล้อมที่มีความเสี่ยงจากการใช้ยาเสพติด

เมื่อวัยรุ่นต้องเผชิญกับอันตรายจากการใช้ยาเสพติดดังกล่าวข้างต้น ทั้งเรื่องราวที่ต้องเผชิญด้วยตนเอง และได้รับฟังจากคำบอกเล่าเรื่องราวของบุคคลอื่น ย่อมทำให้พวกเขาทำการประเมินประโยชน์หรืออันตราย ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จนสามารถรับรู้ เข้าใจ และเกิดการตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับตัวเอง พร้อมทั้งทำการสร้างสรรค์การกระทำเพื่อแก้ไขสถานการณ์ในแต่ละฉากตอนนั้น ๆ เสมือนเป็นนักแสดงที่สวมรับบทบาทและทำการแสดงในหลากหลายบทบาท เพื่อให้บุคคลอื่นที่อยู่ในเหตุการณ์ยอมรับการแสดงออกของตนเอง จนสามารถจัดการความเสี่ยงหรืออันตราย และรอดพ้นจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ๆ ได้โดยบทบาท ที่วัยรุ่นได้ทำการแสดงออกมาเบื้องหน้ามีหลากหลายบทบาท ดังนี้

การปฏิเสธอย่างหนักแน่น

เมื่อวัยรุ่นก้าวเข้าสู่โลกของยาเสพติดแล้ว พวกเขาล้วนรับรู้ และเข้าใจเป็นอย่างดีว่ากระทำเหล่านี้ เป็นสิ่งที่แหวกกฎระเบียบ และไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวแน่นอนว่า เมื่อพวกเขาเลือกใช้ชีวิตในวังวนเช่นนี้ ย่อมทำให้เรื่องราวการใช้ยาเสพติดต้องถูกปกปิดเป็นความลับ ไม่ให้สมาชิกในครอบครัวรับรู้ ไม่ให้ใครเกิดความสงสัย เมื่อเป็นเช่นนี้วัยรุ่นเหล่านี้จึงต้องคิด สร้างสรรค์กลวิธีในการปกปิด ซ่อนเร้นตัวตนของผู้ใช้ยาเสพติดไว้เบื้องหลังให้มิดชิด โดยใช้วิธีการที่แตกต่างหลากหลาย อาทิ ไปใช้ยาเสพติดนอกบ้านบ้านเพื่อน ในพื้นที่สาธารณะที่มิดชิดลับตาผู้คน และใช้ยาเสพติดในบ้านเช่าที่ไม่มีผู้เช่า เป็นต้น (นาย ป, 2562) ทั้งนี้เพื่อมิให้สมาชิกในครอบครัวและบุคคลอื่นล่วงรู้ความลับที่ถูกซ่อนเร้นไว้เหล่านี้

ขณะเดียวกัน พวกเขาได้ทำการตอกย้ำให้ตัวตนของผู้ใช้ยาเสพติดมีความพรัวเลือนมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการแสดงบทบาทการเป็นลูกที่ดี ตามที่สังคมคาดหวังคู่ขนานกันไป โดยการแบ่งเบาภาระงานบ้าน ในครอบครัว (นาย ช, 2562) และได้แสดงบทบาทผู้ช่วยหัวหน้าครอบครัว ที่ออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้เลี้ยงดูครอบครัว และทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น (นาย ช, 2562)

สำหรับวัยรุ่นที่มีครอบครัวแล้ว แม้จะติดอยู่ในวังวนยาเสพติด หากแต่พวกเขาได้แสดงบทบาทของการเป็นสามีที่ดีและหัวหน้าครอบครัว ที่ต้องทำงานหาเงิน หารายได้เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว อาทิ ค่าอาหาร ค่าระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกภายในครอบครัว อีกทั้ง ต้องเจียดจ่ายรายได้บางส่วนมาใช้ในการชื้อยาเสพติด เพื่อเติมเต็มชีวิตของตนเองให้มีความสุขเพิ่มมากขึ้น (นาย ท, 2562)

เมื่อวัยรุ่นทำการแสดงบทบาทดังกล่าวข้างต้น ในช่วงแรกสามารถทำให้บุคคลแวดล้อมให้การยอมรับ และเชื่อว่าพวกเขาเป็นคนดี จนทำให้สามารถปกปิด ซ่อนเร้นตัวตนของผู้ใช้ยาเสพติดของตนเองได้สำเร็จ หากแต่เมื่อเวลา แปรเปลี่ยนไป การกระทำบางอย่างของวัยรุ่นได้ทำให้บุคคลรอบข้างเกิดข้อสงสัย อาทิ กลับบ้านดึก เพื่อนมาหาที่บ้านและพักค้างคืนบ้านเพื่อนบ่อยครั้ง เป็นต้น จนนำไปสู่การตั้งคำถามว่า พวกเขาเข้าไปอยู่ในโลกของยาเสพติดหรือไม่ แน่นอนว่า เมื่อสมาชิกในครอบครัวเริ่มตั้งคำถามเช่นนี้ พวกเขาจำเป็นต้องทำการประเมินสถานการณ์ความเสี่ยงใหม่ เพื่อมิให้ความลับในการใช้ยาเสพติดของตนเองถูกเปิดเผย พร้อมทั้งใช้กระบวนการคิด คัดเลือก และแสดงบทบาทที่หนักแน่นมากขึ้น ซึ่งบทบาทหนึ่งที่ถูกหยิบยกมาทำการแสดงก็คือ บทบาทของการเป็น “ผู้ร้ายปากแข็ง” โดยใช้การ แสดงออกที่เน้นการพูดจาปฏิเสธอย่างหนักแน่น และใช้กิริยาท่าทางให้คู่สนทนาเกิดความเห็นใจ จนท้ายที่สุดสมาชิกในครอบครัวหลงเชื่อ และยอมรับว่าพวกเขาไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด (นาย ค, 2562) จนทำให้สามารถรอดพ้นจากความเสี่ยงที่คนในครอบครัวเข้ามาล่วงรู้ความลับในการใช้ยาเสพติดของตนเองได้

การปรับปรุงบุคลิกภาพร่างกาย

เมื่อคนในสังคมได้สร้างชุดความหมายของคนติดยาเสพติดว่า เป็นบุคคลที่มีร่างกายผอมแห้ง ขอบตาดำคล้ำ และร่างกายทรุดโทรม ฉะนั้น เมื่อบุคคลใดมีสภาพร่างกายตามตัวแบบดังกล่าว ย่อมถูกตั้งคำถามว่าเป็น คนติดยาเสพติด จนทำให้เจ้าหน้าที่บ้านเมือง จ้องมอง และตรวจตราอย่างเข้มข้น ทั้งการตรวจค้นร่างกายและยานพาหนะ ตลอดจนทำการตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหาสารเสพติดที่อาจเจือปนอยู่ในร่างกาย แน่นอนว่า วัยรุ่นที่ใช้ยาเสพติดย่อมรับรู้ เข้าใจ และเชื่อในชุดความคิดดังกล่าว จนทำให้พวกเขา ต้องใช้กระบวนการคิด คัดเลือก และแสดงบทบาทของ “ผู้รักสุขภาพ” โดยให้ความสำคัญกับการรับประทานอาหารก่อนการใช้ยาเสพติดทุกครั้ง (นาย ค, 2562) ทั้งนี้เพื่อขจัดปัญหาการเบื่ออาหารอันเป็นผลข้างเคียงจากการใช้ยาเสพติด ขณะเดียวกัน พวกเขา ได้ให้ความสำคัญกับการแต่งกาย ทั้งการสวมใส่เสื้อผ้า ตัดแต่งทรงผมให้สั้น ให้มองดูสะอาดตา และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย (นาย ซ, 2562) อีกทั้งไม่ถูกบุคคลรอบข้างตั้งคำถามว่าเป็นผู้ติดยา และเข้าไปล่วงรู้ความลับที่ตนเองเป็นผู้เสพยาเสพติด จนอาจก่อให้เกิดอันตราย และถูกจำกัดอิสรภาพตามมาได้

นอกจากนี้ วัยรุ่นยังได้ทำการควบคุมปริมาณ ความถี่ในการใช้ยาเสพติด และเลือกที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดบางประเภทที่ออกฤทธิ์ความรุนแรง อาทิ เฮโรอีนหรือผงขาว ที่มีวิธีการเสพโดยการฉีดเข้าเส้น ทั้งนี้เพื่อมิให้ร่างกายได้รับสารเสพติดที่ร้ายแรงมากเกินไป จนอาจทำให้ร่างกายทนฤทธิ์ยาเสพติดไม่ไหวและเกิดการเสียชีวิตได้ (นาย ท, 2562)

การใช้กลวิธีในการต่อรองกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง

เมื่อกล่าวถึงเจ้าหน้าที่บ้านเมืองกับวัยรุ่นใช้ยาเสพติด ย่อมเป็นบุคคลที่อยู่ชั่วคราวข้าม โดยชั่วคราวหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่บ้านเมืองซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายจับกุมผู้ใช้ยาเสพติด ส่วนอีกชั่วคราวหนึ่งเป็นวัยรุ่นใช้ยาเสพติด เมื่อเป็นเช่นนี้ วัยรุ่นเหล่านี้ย่อมกลายเป็นบุคคลที่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองทำการกวาดล้าง จับกุม และทำการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ฟื้นคืนมาเป็นคนดีของสังคม แน่แน่นอนว่า เมื่อสภาพความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่บ้านเมืองและวัยรุ่นใช้ยาเสพติดเป็นเช่นนี้ ย่อมทำให้วัยรุ่นไม่ต้องการเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง แต่ทว่า พวกเขาสามารถหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ความเสียหายและอันตรายเหล่านี้ได้ จนทำให้ต้องถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองตรวจค้นระหว่างขับซิ่งรถมอเตอร์ไซด์ การเผชิญกับการตั้งด่านตรวจค้นของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง และการพบเห็นเจ้าหน้าที่บ้านเมืองจับกุมบุคคลรอบข้างที่ใช้ยาเสพติด เป็นต้น (นาย ฉ, 2562) จากเรื่องราวเหล่านี้ ได้ทำให้วัยรุ่นแต่ละคนต้องใช้กระบวนการคิด ในการคัดเลือก และสร้างสรรค์วิธีการแสดงออกเพื่อให้รอดพ้นจากเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่แตกต่างกันออกไป บางคนใช้วิธีการแสดงท่าทางให้เหมือนคนปกติ และไม่แสดงอาการตกใจในขณะที่วัยรุ่นบางคนที่เคยมีประวัติยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ย่อมถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมือง จับตามองเป็นพิเศษ พวกเขาจึงเลือกใช้กลวิธีไม่ใช้ยาเสพติดในปริมาณมาก และเมื่อใช้ยาเสพติดแล้วเสร็จให้ดื่มน้ำตามมาก ๆ เพื่อขับสารเสพติดออกทางเหงื่อและปัสสาวะ จึงทำให้ตรวจไม่พบสารเสพติดในร่างกาย และใช้การแสดงบทบาท “การเป็นสายลับ” คอยแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง จนทำให้ เจ้าหน้าที่เหล่านี้เกิดความไวเนื้อเชื้อใจ (นาย ฉ, 2562)

สำหรับวัยรุ่นใช้ยาเสพติดบางคน เมื่อต้องเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง และได้ทำการประเมินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วพบว่า พวกเขาไม่สามารถหลบเลี่ยงเหตุการณ์นี้ได้ บทบาทหนึ่งที่จะถูกเลือกนำมาแสดงคือ บทบาทของ “นักเจรจาต่อรอง” เพื่อให้เจ้าหน้าที่เกิดความสงสาร เห็นใจ และทำการต่อรองแลกเปลี่ยนกัน ด้วยเงินตรา จนทำให้พวกเขาสามารถรอดพ้นจากการถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองจับกุมได้ (นาย จ, 21)

อย่างไรก็ตาม การใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้รอดพ้นจากความเสียหายหรืออันตรายจากยาเสพติดนั้น เป็นศิลปะอย่างหนึ่งในการใช้ชีวิตของวัยรุ่นที่ใช้ยาเสพติด ซึ่งวิธีการเหล่านี้มิได้มีแบบแผนตายตัว ไม่ได้ถูกระบุ อยู่ในตำราชนิดใด ไม่มีผู้ใดสามารถอบรมสั่งสอนได้ หากแต่พวกเขาเหล่านี้ต้องรับรู้ เรียนรู้ เข้าถึงด้วยประสบการณ์ของตนเอง และพวกเขาจะสามารถค้นหาคำตอบได้ว่า วิธีการใดที่จะทำให้พวกเขาสามารถรอดพ้น จากอันตรายจากการใช้

ยาเสพติดได้ หรืออาจกล่าวสั้นๆ ได้ว่าประสบการณ์ชีวิตจะเป็นครู คอยสั่งสอนให้วัยรุ่นเหล่านี้ รู้จักการปรับตัว หลีกหนี เอาตัวรอด และจัดการชีวิตท่ามกลางความเสี่ยงในชีวิตได้สำเร็จ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถทำการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม ผลจากการศึกษาดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นถึง ความเสี่ยงก่อนและหลังใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นสลัมในกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1.1 ความเสี่ยงก่อนใช้ยาเสพติด ผลจากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นสลัมเผชิญกับความเสี่ยงในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ปัญหาในครอบครัว การคบเพื่อนใช้ยาเสพติด และคนในชุมชนใช้ยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้เป็นเสมือนแรงผลักดันให้วัยรุ่นเข้าสู่โลกของยาเสพติด เมื่อเป็นเช่นนี้ ย่อมหมายความว่า โลกทางสังคมและบุคคลรอบข้างที่เป็นคู่ปฏิสัมพันธ์ของวัยรุ่นสลัม จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่มีผลต่อกระบวนการคิด การคัดเลือก และการสร้างสรรค์แนวทางการกระทำของวัยรุ่น จนทำให้พวกเขากลายเป็นส่วนหนึ่งในโลกของยาเสพติด (Sompoch Ratoran, 2012) ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (วิภา ด้านธำรงกุล และคณะ, 2558) ที่พบว่า ปัจจัยเสี่ยงภายในของเด็ก ในชุมชนแออัดคือ การถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง พ่อใช้ความรุนแรงต่อร่างกายและจิตใจ พ่อและแม่ติดยาเสพติด เป็นต้น สำหรับปัจจัยเสี่ยงภายนอก คือ การอาศัยอยู่ในชุมชนแออัดที่เป็นแหล่งรวมยาเสพติด อันเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก อีกทั้งเป็นเสมือนปัจจัยสนับสนุนและกระตุ้นให้อยากลองเสพยาเสพติด จนท้ายที่สุดเด็กเหล่านี้ได้กลายเป็นผู้ติดยาเสพติดในที่สุด

1.2 ความเสี่ยงหลังใช้ยาเสพติด ทั้งความเสี่ยงต่อสุขภาพร่างกาย ความเสี่ยงจากการใช้ยาเสพติดเกินขนาดจนเสียชีวิต และความเสี่ยงจากการถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองจับกุม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ในด้านหนึ่ง เป็นผลพวงมาจากสารที่อยู่ในยาเสพติด ซึ่งล้วนออกฤทธิ์ทำร้ายร่างกายของผู้เสพ ประกอบกับวัยรุ่นเหล่านี้ ใช้ยาเสพติดในปริมาณและความถี่ที่มากเกินไป จึงก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกาย และในอีกด้านหนึ่ง เกิดจากกฎระเบียบทางสังคมกำหนดให้ยาเสพติดเป็นสิ่งผิดกฎหมาย พร้อมทั้งกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ละเมิด ฉะนั้น เมื่อวัยรุ่นใช้ยาเสพติดเลือกที่จะทำทนายกฎระเบียบเหล่านี้ นั้นย่อมหมายความว่า ชีวิตของพวกเขาต้องตกอยู่ท่ามกลางความเสี่ยงและอันตรายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของนันท์ชัตสนันท์ สุกุลพงศ์ ซึ่งพบว่าภาวะวิกฤติในชีวิตของผู้ติดยาเสพติดหญิงประกอบด้วย การต้องหนีเจ้าหน้าที่บ้านเมือง การต้องออกจากโรงเรียนหรืองานโดยไม่ได้ตั้งใจ การถูกทารุณกรรมทางกาย และการติดคุก เป็นต้น (นันท์ชัตสนันท์ สุกุลพงศ์, 2559)

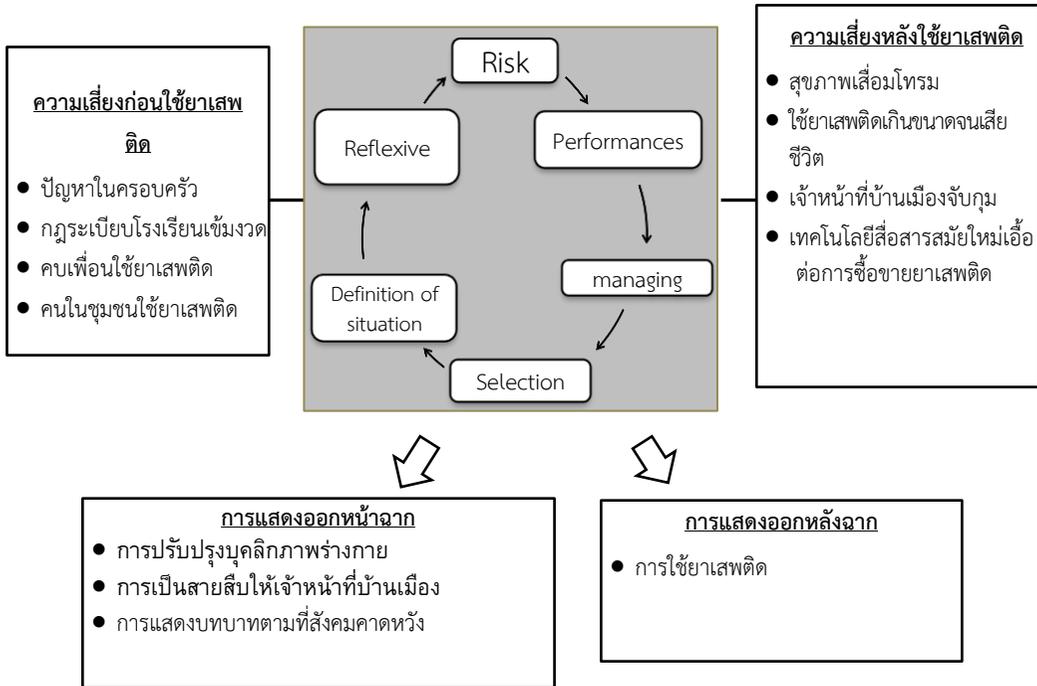
2. กระบวนการจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัมภายใต้ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลแวดล้อมที่มีความเสี่ยงจากการใช้ยาเสพติด ผลจากการศึกษาพบว่า เมื่อวัยรุ่นเผชิญ

กับความเสียดังกล่าวข้างต้น พวกเขาพร้อมทำการประเมินสถานการณ์ ตีความ คัดเลือกบทบาท และแสดงบทบาทออกมาเบื้องหน้าในหลากหลายบทบาท อาทิ การเป็นผู้ร้ายปากแข็ง วัยรุ่นผู้รักสุขภาพ และวัยรุ่นผู้ไม่ยอมจำนนกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง จนทำให้ คู่ปฏิสัมพันธ์ให้การยอมรับ จนสามารถจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก วัยรุ่นเหล่านี้ เป็นผู้ที่มีความสามารถและมีความสามารถในการคิด คัดเลือก และกระทำสิ่งต่าง ๆ ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ทางสังคม จนทำให้พวกเขาสามารถจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในบริบทการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวจึงมีความสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) ที่เชื่อว่า บุคคลกระทำสิ่งตาม ๆ บนพื้นฐานของการตีความ จนเกิดความเข้าใจความหมายของการกระทำท่ามกลางบริบทการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บุคคลในฐานะผู้กระทำสามารถใช้กระบวนการคิด คัดเลือกการกระทำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และแสดงการกระทำตอบโต้คู่ปฏิสัมพันธ์ได้อย่างราบรื่น การปฏิสัมพันธ์ไม่เกิดการหยุดชะงัก และสามารถสานสายใยความสัมพันธ์ให้ดำรงอยู่ได้ (Blumer Herbert, 1969)

องค์ความรู้ใหม่

ผลจากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปผลเป็นโมเดล (ดังภาพที่ 1) ได้ว่า เมื่อวัยรุ่นสลัมที่ใช้จ่ายเสพติดต้องเผชิญกับเหตุการณ์ความเสี่ยงทั้งก่อนและหลังใช้จ่ายเสพติด พวกเขาจะเข้าสู่กระบวนการจัดการความเสี่ยง ที่เริ่มจากการสะท้อนย้อนคิดภายใน (Reflexive) เพื่อทำการประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (Definition of situation) จากนั้นทำการคัดเลือก (Selection) บทบาทอันหลากหลายที่อยู่ในกล่องความทรงจำซึ่งเหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ พร้อมทั้ง ทำการจัดการภาพประทับของตัวเอง (managing) โดยการใช้เครื่องแต่งกาย การพูด และกิริยาท่าทาง เป็นต้น ก่อนแสดง (Performances) การกระทำออกมาเบื้องหน้าให้คู่สนทนาเกิดการยอมรับและเชื่อมั่นในตัวเอง จนสามารถปกปิด/ซ่อนเร้นการใช้จ่ายเสพติดไว้เบื้องหลังโดยไม่มีผู้ได้รับรู้ได้สำเร็จ

ภาพที่ 1 โมเดลกระบวนการจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ความเสี่ยงของวัยรุ่นในสลัม มีทั้งความเสี่ยงก่อนใช้ยาเสพติด อาทิ ปัญหาในครอบครัว กฎระเบียบโรงเรียนที่เข้มงวด การคบเพื่อนใช้ยาเสพติด และคนในชุมชนใช้ยาเสพติด เป็นต้น พร้อมทั้ง ความเสี่ยงภายหลังใช้ยาเสพติด อาทิ สุขภาพร่างกายเสื่อมโทรม การถูกเปิดเผยความลับ การถูกขโมยยาเสพติด การใช้ยาเสพติดเกินขนาดจนเสียชีวิต และความเสี่ยงภายหลังใช้ยาเสพติดจากการถูกจับของเจ้าพนักงาน สำหรับกระบวนการจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นก่อนและหลังใช้ยาเสพติดในแต่ละบริบทมีความแตกต่างกัน อาทิ บริบทครอบครัว วัยรุ่นจะเลือกแสดงบทบาท “ลูกที่ดี” ควบคู่ไปกับการแสดงบทบาท การปฏิเสธอย่างหนักแน่นว่าตนเองไม่ใช้ยาเสพติด บริบทโรงเรียน วัยรุ่นได้แสดงบทบาท “นักเรียนที่ดี” เข้าห้องเรียน แต่ไม่ตั้งใจเรียนและใช้เวลาว่างในการเสพยาเสพติด บริบทสังคม วัยรุ่นได้แสดงบทบาทการปรับปรุงบุคลิกภาพร่างกาย เพื่อไม่ให้ร่างกายเป็นไปตามตัวของคนติดยาเสพติด ควบคู่ไปกับการใช้กลวิธีในการต่อรองกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ซึ่งผลจากการแสดงบทบาทดังกล่าว ทำให้บุคคลแวดล้อมให้การยอมรับ และสามารถปกปิดซ่อนเร้นบทบาทของผู้ติดยาเสพติดได้สำเร็จและผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้ จากการรับรู้และเข้าใจถึงความเสี่ยงจากการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นสลัม สามารถนำไปใช้ เป็นฐานข้อมูลให้หน่วยงานที่ขับเคลื่อน

งานด้านยาเสพติด ทำการกำหนดนโยบาย มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้ชีวิตอยู่ในสลัม ในการกำหนดนโยบาย มาตรการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในวัยรุ่นสลัม จะต้องบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกสถาบันทางสังคม ทั้งนี้เพื่อให้วัยรุ่นสามารถยุติการใช้ยาเสพติดได้อย่างยั่งยืนและ ไม่กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำ และสามารถนำเรื่องเล่าและประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่สามารถจัดการความเสี่ยงจากการใช้ยาเสพติดได้สำเร็จ มาถอดบทเรียน และสร้างความรู้เพื่อนำไปถ่ายทอดกับวัยรุ่นในสลัมคนอื่น ให้ใช้ชีวิตห่างไกลจากยาเสพติด

เอกสารอ้างอิง

- นภาพรณ หวานนทร์. (2552). วิธีการศึกษาเรื่องเล่า: จุดเปลี่ยนของการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง, 5(2), 1-22.
- นันท์ชัตติพันธ์ สุกุลพงศ์. (2559). พลัสสุขภาพจิตในผู้ติดยาเสพติดหญิง: การวิจัยแบบผสมวิธีพระยะเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดและประสิทธิผลการปรึกษาทางจิตวิทยาแบบกลุ่มบูรณาการ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นาย ก. (5 ตุลาคม 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเขียว, ผู้สัมภาษณ์)
- นาย ข. (5 ตุลาคม 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเขียว, ผู้สัมภาษณ์)
- นาย ค. (21 สิงหาคม 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเขียว, ผู้สัมภาษณ์)
- นาย ง. (22 กรกฎาคม 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเขียว, ผู้สัมภาษณ์)
- นาย จ. (2562 สิงหาคม 21). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเขียว, ผู้สัมภาษณ์)
- นาย ฉ. (17 ตุลาคม 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเขียว, ผู้สัมภาษณ์)
- นาย ช. (17 ตุลาคม 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเขียว, ผู้สัมภาษณ์)
- นาย ซ. (17 ตุลาคม 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเขียว, ผู้สัมภาษณ์)
- นาย ฌ. (17 ตุลาคม 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเขียว, ผู้สัมภาษณ์)

- นาย ญ. (21 สิงหาคม 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นผู้ใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเชียว, ผู้สัมภาษณ์)
- นาย ท. (17 ตุลาคม 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นผู้ใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเชียว, ผู้สัมภาษณ์)
- นาย ธ. (22 มิถุนายน 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นผู้ใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเชียว, ผู้สัมภาษณ์)
- นาย น. (5 ตุลาคม 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นผู้ใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเชียว, ผู้สัมภาษณ์)
- นาย บ. (20 ตุลาคม 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นผู้ใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเชียว, ผู้สัมภาษณ์)
- นาย ป. (20 ตุลาคม 2562). การจัดการความเสี่ยงของวัยรุ่นผู้ใช้ยาเสพติดในสลัม. (นางสาว ภณิการ์ เพชรเชียว, ผู้สัมภาษณ์)
- พระไพศาล วิสาโล . (2553). สงบเย็นและเป็นประโยชน์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เนชั่นบุ๊คส์.
- วิภา ตำนธำรงกุล และคณะ. (2558). การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา พฤติกรรมสังคมที่ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพ กาย จิตและ สังคม ระยะที่ 1. ใน รายงานการวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2552). แนวคิดการป้องกันยาเสพติดในเยาวชน กลุ่มเสี่ยง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- อัครเดช ลำพวย. (2556). การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ภาพภูมิทัศน์ : ชุมชนแออัดใน กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ ศิลปะสมัยใหม่. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Arima Mishra. (2006). The everyday life in a slum in Delhi: View of the children In Deepak Behera ed. *Childhoods in South Asia*. Delhi: Pearson Longma.
- Blumer Herbert. (1969). *Symbolic interactionism : Perspective and methods*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Christine Bold. (2012). *Using Narrative in Research*. London: Sage.
- Erving Goffman. (1956). *The presentation of self in everyday life*. Edinburgh: University of Edinburgh Social Sciences Research Centre.
- Kathy Charmaz. (2014). *Constructing Grounded Theory*. London: Sage.
- Molly Andrews et.al. (2013). *Doing Narrative Research*. London: Sage.
- Sompoch Ratoran. (2012). *The process of resilience promotion in school children in an urban slum area*. Nakhon Pathom: Mahidol University.